

1714-1715 YILLARI ARASINDA KONYA'DAKİ MAHALLELERİN KONUT YAYILIMLARININ 45 NUMARALI ŞERİYE SİCİL DEFTERİNDEKİ MENZİL SATIŞ BELGELERİ IŞIĞINDA ÇÖZÜMLEMESİ

*Hicran Hanım HALAÇ**

ÖZET

Tarihsel araştırmalar genellikle, geçmiş dönemlerin gündelik hayat yapıları ile ilgilenmek yerine, tarihsel dönüşüm eşiği olarak nitelenen bazı olayları incelemeyi tercih etmiştir. Çünkü tarihsel süreçte iz bırakıcı diye etiketlenecek durumları aydınlatacak verilere nispeten daha rahat ulaşılabilir. Ancak konu geçmişin kentlerindeki mahalleleri oluşturan konut dağılımları olunca birincil kaynakların kullanıldığı spesifik çalışmalar yok denecek kadar azdır. Genelde hukuk tarihi ve sosyo-ekonomik tarih yazımında kullanılan XIX. yüzyılın son çeyreğine kadar yalnız adli değil, aynı zamanda idari ve beledi fonksiyonlar da yüklenmiş şeriye sicilleri, Osmanlı tarihinin sosyal, siyasi, idari, iktisadi ve kültürel pek çok bakımdan bilinmeyen yönlerini aydınlatacak veya eksik kalan yönlerini tamamlayacak mahiyette kaynaklardır. Şeriye sicilleri gibi genelde hukuk tarihi ve sosyo-ekonomik tarih yazımında kullanılan bir kaynak grubunun içerisinden ki metinlerden tespit edilen bir kısım küçük noktasal mimari verileri gün ışığına çıkararak nokta bulutlarına dönüştürmeyi hedeflemektedir.

Bu araştırma makalesinde, Türklerin Anadolu ile buluştuğu andan itibaren önemini gün geçtikçe arttıran Konya'nın, 1714-1715 yılları arasındaki iki yıllık periyod içinde, 45 Numaralı Konya Şeriye Sicil Defterlerindeki menzil satış belgelerindeki konutlara ait verilerin çözümlemeci tipolojiyi kullanarak, birincil kaynaktan elde edilen somut veriler ışığında yapılan çözümlemeler yardımıyla Konya'nın konutlarından mahallelerine yolculuk yapıp gizemli kalanları ortaya çıkarmaya çalışarak kent restitüsyonu çalışmalarında kullanılabilirliğinin fark ettirilmeye çalışılmıştır. Bu makale, aynı zamanda mimarlık tarihçileri, restorasyon uzmanları ve tarihçilerin bir araya geldiklerinde ortaya çıkabilecek sentezlerin de küçük bir başka örneğini daha ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Konya; Şeriye Sicili; mahalle; konut; kent restitüsyonu

* Öğr. Gör. Dr., Anadolu Üniversitesi, Müh. Mim. Fak. Mimarlık Bölümü, El-mek: hhalac@anadolu.edu.tr

**THE SOLUTION IN THE LIGHT OF DOCUMENTATION SELL
HOUSES THAT IS IN 45 NUMBERED SERIYE REGISTRY
NOTEBOOK OF EXPANSION OF THE HOUSES OF DISTRICTS
OF KONYA BETWEEN THE YEARS OF 1714 AND 1715**

ABSTRACT

Historical researches generally prefer to examine some of the events described as landmark of the historical variations instead of dealing with the daily life of past periods. The reason is that it can comparatively easy to reach the enlightening data which labeled as traces on historical process. However, when the topic is about the distribution of houses made up districts in the cities of past, there are almost none specific studies which are used as a primary resource. In general the used writing of last quarter of XIX in the history of jurisprudence and sosyo economic history are not only juridical, in the same time the registry is loaded by administrative and municipal functions. The ottoman history will illuminate the unknown directions in the social, political, administrative, economical aspect or will fulfill the remaining directions in the registry. In general in the used writing the history of jurisprudence and sosyo-economic history, registries are aimed to rotate the Point Clouds subtracting the Parameter of Architecture to the light of the day.

In this research article, is introduced the importance of Konya that has been increasing since Turks and Anatolia met. In the two annual period between 1714 and 1715, is tried to recognize the usability of city restitution works and discover the mysterious remaining by traveling to districts of Konya with the help of done solution in the light of relative parameter acquired by primitive recourses using analyzer typology related to houses that are in the documentation houses sales Konya number 45 Seriyeye Registry Notebook. In this article, is brought up to appear the sample of synthesis in order to come together the historians of architecture and the specialist of restitution.

Key Words: Konya; Seriyeye Registry; district; house; city restitution

1. Giriş

Şeriyeye sicilleri¹ gibi genelde hukuk tarihi ve sosyo-ekonomik tarih yazımında kullanılan XIX. yüzyılın son çeyreğine kadar yalnız adli değil, aynı zamanda idari ve beledi fonksiyonlar da yüklenmiş şeriyeye sicilleri, Osmanlı tarihinin sosyal, siyasi, idari, iktisadi ve kültürel pek çok bakımdan bilinmeyen yönlerini aydınlatacak veya eksik kalan yönlerini tamamlayacak mahiyette kaynaklardır. Şeriyeye mahkemelerinde Kadılar tarafından tutulmuş² kayıtların içerisinde tespit

¹ Sicil kelimesi sözlükte okumak, kaydetmek, karar vermek anlamındadır. Terim olarak insanlar arasındaki bütün hukuki olayları, kadıların verdikleri kararların suretleri, hüccetler gibi çeşitli kayıtların yapıldığı defterlere Şer'iyeye Sicilleri, Kadı Defterleri, Zapt-ı Vakâyi Sicilleri veya Sicillât denilmektedir. Ahmet AKGÜNDÜZ, "İslâm Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri" Türkler, C.X., Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s.57.

² Kadı ilam ve hüccetlerin bir nüshasını hak sahiplerine vereceğinden hukuki bir gereklilik olarak evrak üzerinde sahtekârlık yapılmasını önlemek veya tespit edebilmek için evrakların aslına uygun kayıtların sicillerinin tutulması ve

edilen satış belgeleri esas alınarak menzil satış belgelerindeki konutlara ait verilerin çözümlemeci tipolojii kullanarak, birincil kaynaktan elde edilen somut veriler ışığında yapılan çözümlemeler yardımıyla Konya'nın menzillerinden mahallelerine yolculuk yapıp gizemli kalanları ortaya çıkarmaya çalışarak kent restitüsyonu çalışmalarında kullanılabilirliğinin fark ettirilmeye çalışıldığı bu makalede, aynı zamanda mimarlık tarihçileri, restorasyon uzmanları ve tarihçilerin bir araya geldiklerinde ortaya çıkabilecek sentezlerin de küçük bir örneğini ortaya koymaktır.

Bu araştırma makalesinde yöntem olarak; hukuki bir gereklilik olarak tutulan belgelerden, traskripsiyon ile başlayan serüven, latin alfabesine çevrilmiş Osmanlıca sicil belgelerinin içindeki metinlerin küçük noktasal verilerini gün ışığına çıkararak nokta bulutlarına dönüştürmeyi hedeflemektedir. Çalışma alanımız olan kent restitüsyonu ve mimarlık tarihi alanıyla ilgili olan bilgileri derleyip çizelgeler halinde tasnifleyerek çözümlemeler ve değerlendirmeler gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bu tür çalışma multi disiplinler çalışma performansı ile çözümlenecek türden araştırmalar gerektirir. Belgelerden tespit edilen buluntular tek başına çok önem arz etmeyecek gibi dururken, belli bir dönem aralığında elde edilen bilgiler gruplamalara, tipoloji çalışmalarına hatta kendini kent restitüsyonuna kadar taşıyabilir. Tek sicil defterinden farklı veri gruplarına ulaşılabilen ve bu bilgiler eşliğinde yeni çözümlemeler elde edilebilmektedir. Bir defterden elde edilecek veri çeşitlerinin fazlalığından dolayı bu araştırma makalesinde sadece menzillerin mahallere yayılımı değerlendirilirken sonraki zaman dilimlerinde yeni verilerle bu sicil defterinin başka çözümlemeleri yapılmaya çalışılacaktır. Tek defter üzerinden açılımları yapmadaki hedef; aynı veri grubundan keşfedileceklerin farkındalığını yaratmaktır.

1714-1715 yılları arasındaki iki yıllık zaman dilimi hakkında bilgiler veren 45 Nolu Konya Şeriye Sicilinden³(makalenin devamında 45 NKŞS olarak ifade edilecektir) elde edilen menzil satış belgelerinde tespit edilen bilgiler ışığında ilk araştırma makalesinde 18. yüzyıl başında Konya'da bulunan menzillerin yol ağlarıyla ilişkilerine ve kat sayılarına göre konut tipolojisi tespit edilmeye çalışılmıştır⁴. Sicillerden elde edilen bilgilerden neler elde edilebildiğine dikkat çekebilmek adına aynı sicilden tespit edilenler üzerinden değerlendirmeler farklı açılarından paylaşılacaktır.

Şehrin en küçük yapı taşları olan konut ve sokak sistemlerinin ve çeşitli faaliyetlerin (idari, iktisadi, sosyal ve kültürel işlevler) gerçekleştirildiği yaşayan en küçük idari birimi olan mahalle ile ilgili çok çeşitli tanımlamalar ve farklı alanlardan incelemeler yapılmıştır. Türk-İslam şehirlerinde olduğu gibi kurulduğu günden itibaren İç Kale çevresinden başlayarak genişlemeye başlayan Konya Şehri de fizikî ve içtimâî yapının vazgeçilmez parçaları olan mahallelere taksim edilmiştir⁵. Farklı bir bakış açısıyla bu araştırma makalesinde, Osmanlı sosyal hayatının mikro anlamda bir örneğini teşkil eden mahallenin, 18. yüzyıl başı Konya'sındaki durumunu tespit edebilmek için, belge çözümlemelerinden elde edilen bu mahallelerde yaşayan halkın dinsel kökeni, ünvanları mahallelerdeki menzil satışlarının sayısı ile büyüklük kavramının irdelenmesi adına menzil yayılım ortalamaları üzerinden değerlendirme yapabilmek için yine 45 NKŞS ana kaynak olarak seçilmiş ve somut bilgilere ulaşılmıştır.

muhafazası çok önemli olduğu için Osmanlılarda da şer'i mahkemelerde yazılan tüm belgeler aslına uygun olarak sicil defterlerine kaydedilmiştir. AKGÜNDÜZ, a.g.m., s. 59.

³ İzzet Sak, Cemal Çetin, **45 Numaralı Konya Şer'iye Sicili (1126-1127 / 1714-1715)(transkripsiyon ve Dizin)**, Selçuklu Belediyesi Kültür Yayınları:28, Konya 2008.

⁴ Hicran Hanım Halaç, **45 Numaralı Konya Şeriye Sicil Defterindeki Menzil Satışları Işığında Yol Ağları Ve Kat Sayısına Göre Konut Tipolojisi (1714-1715)**, *Turkish Studies* - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/3, Summer 2012, p. 1437-1448, ANKARA-TURKEY Doi Number :<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.3662>

⁵ Hüseyin Muşmal, **1640-1650 Yılları Arasında Konya'da Sosyal ve Ekonomik Hayata Dair Bazı Tespitler**, <http://www.turkiyat.selcuk.edu.tr/pdfdergi/s20/musmal.pdf?ref=BenimShopum.com>

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/4, Fall, 2012

1. Mahallelere Göre Menzil Dağılımları

45 NKŞS Defterinde tespit edilen 108 menzil satış belgesinden, Konya merkezindeki 66 mahallede yer alan menzillere ait bilgi elde edilmiştir (bkz tablo 1 ve 2). Mahallelerin büyüklüklerini tahmin edebilmek için satış belgelerindeki menzillerin mahallelere yayılımlarını tespit ederek bir değerlendirme yapıldığında, menzillerin yayılım ortalaması; 45 NKŞS defterindeki satış belgelerinden tespit edilmiş 108 menzilin, 45 NKŞS Defterindeki Menzil satış belgesinde tespit edilen 66 mahalleye oranı menzillerin yayılım ortalaması olarak kabul edilmiştir. 45 NKŞS Defterindeki Menzil yayılım ortalaması $108/66=1,63$ olarak hesaplandığında, 2 mülk tespit edilen mahalle ortalama büyüklükte bir mahalle olarak kabul edilebilir.

Sadece tek menzil bilgisi elde ettiğimiz %34,25'lik oran ile 37⁶ mahalleyi yayılım ortalamasının altında kaldığı için küçük mahalle olarak düşünülebiliriz. Bu mahallelerden ikisi⁷ hem gayrimüslim hem Müslüman nüfusa dair bilgiler tespit edebildiğimiz mahallelerdir. İki menzil bilgisi elde ettiğimiz % 17,59'luk oran ile 19⁸ mahalleyi orta büyüklükte mahalleler olarak değerlendirebiliriz. Orta büyüklükteki mahallelerden beşi⁹ hem gayrimüslim hem Müslüman nüfusa dair bilgiler tespit edebildiğimiz mahallelerdir. Üç menzil bilgisi elde ettiğimiz % 6,48'lik oran ile yedi¹⁰ mahalleyi ve dört menzil bilgisi elde ettiğimiz % 2,78'lik oran ile üç¹¹ mahalleyi büyük mahalleler olarak değerlendirebiliriz (bkz tablo 1 ve 2). Büyük mahallelerden dördü¹² hem gayrimüslim hem Müslüman nüfusa dair bilgiler tespit edebildiğimiz mahallelerdir. Bu durum gayrimüslim ve Müslüman nüfusun büyük mahallerde birlikte yaşamayı tercih ettiklerine işaret etmektedir. Her iki grubunda büyük mahallenin oluşmasına katkısı olmakla birlikte büyük mahalle olduğu içinde tercih ediliyor olabilir.

Tablo 1. 45 NKŞS Defterindeki menzil satış belgelerinden tespit edilen menzillerin mahalle dağılımları-1

MAHALLELER	Dinsel köken bilgisi	Yayılım ortalaması değerlendirmesi	Toplam menzil sayısı	En düşük değer	En yüksek değer	Ortalama değer
Abdulaziz	Karma	Üstünde	3	12	207	118
Abdümü'min	Müslüman	Altında	1	26	26	26
Affan	Müslüman	Altında	1	22	22	22
Ahmed Fakih	Müslüman	Ortalama	2	28	153	90,3
Akbaş	Müslüman	Altında	1	25	25	25
Aklan	Müslüman+Gayrimüslim	Üstünde	4	24	40	33
Aksinle	Müslüman	Üstünde	3	17	35	26
Aleşah	Müslüman	Altında	1	70	70	70
Arablar	Müslüman	Altında	1	15	15	15
Ayedar	Müslüman+Gayrimüslim	Ortalama	2	40	55	47,5
Bab-1 Aksaray	Müslüman	Altında	1	48	48	48

⁶ Abdümü'min, Affan, Akbaş, Aleşah, Arablar, Bab-1 Aksaray, Bağ-1 Evliya, Bınarı, Civar, Çavuş, Çıralı Mescid, Dolabucu, el- Hac Cemal, Galabe, Göktaş, Hacı Cemal, Hacı Eymir, Hoca Habib, Hoca Hasan, İbn Tuti, Kurb Borda, Kurb-1 Cedit Borda, Muhtar, Mu'in, Nehr-i Kafir, Piripaşa, Pürçüklü, Sahip Ata, Sarı Yakup, Seb'ahan, Seydiveri, Sungur, Şemseddin Tebrizi, Şeyh Aliman, Topraklık, Turşucu ve Zincirlikuyu Mahalleleri

⁷ Çıralı Mescid ve Topraklık Mahalleleri

⁸ Ahmed Fakih, Ayedar, Biremani, Bordabaşı, Devle, Eflatun, Eymir, İbn Salih, Kalandarhane, Karaarlan, Kemal Garip, Öylebanladı, Sadırlar, Sakahane, Sarı Hasan, Şerefşirin, Şeyh Osman Rumi, Türbe-i Celaliye ve Ulurmak Mahalleleri

⁹ Ayedar, Biremani, Eflatun, İbn Salih ve Şeyh Osman Rumi Mahalleleri

¹⁰ Abdulaziz, Aksinle, Hoşhan, İçkal'a, Kurb-1 Cedit, Sinanperakendesi ve Yenice Mahalleleri

¹¹ Aklan, Kal'acık, Şems-i Tebrizi Mahalleleri

¹² Abdulaziz, İçkal'a, Aklan, Kal'acık Mahalleleri

Bağ-ı Evliya	Müslüman	Altında	1	24	24	24
Bınarı	Müslüman	Altında	1	34	34	34
Biremani	Müslüman+Gayrimüslim	Ortalama	2	40	110	75
Bordabaşı	Müslüman	Ortalama	2	50	60	55
Civar	Müslüman	Altında	1	1002	1002	1002
Çavuş	Müslüman	Altında	1	65	65	65
Çıralı Mescid	Müslüman+Gayrimüslim	Altında	1	28	28	28
Devle	Müslüman	Ortalama	1	40	44	42
Dolabucu	Müslüman	Altında	1	105	105	105
Eflatun	Müslüman+Gayrimüslim	Ortalama	2	20	50	35
el- Hac Cemal	Müslüman	Altında	1	28	28	28
Eymir	Müslüman	Ortalama	2	30	44	37
Galabe	Müslüman	Altında	1	15	15	15
Göktaş	Müslüman	Altında	1	40	40	40
Hacı Cemal	Müslüman	Altında	1	40	40	40
Hacı Eymir	Müslüman	Altında	1	25	25	25
Hoca Habib	Müslüman	Altında	1	80	80	80
Hoca Hasan	Müslüman	Altında	1	10	10	10
Hoşhan	Müslüman	Üstünde	3	15	25	19
İbn Salih	Müslüman+Gayrimüslim	Ortalama	2	26	85	55,5
İbn Tuti	Müslüman	Altında	1	47	47	47
İçkal'a	Müslüman+Gayrimüslim	Üstünde	3	26	90	48
Kal'acık	Müslüman+Gayrimüslim	Üstünde	4	21,5	270	87,4

Tablo 2. 45 NKŞS Defterindeki menzil satış belgelerinden tespit edilen menzillerin mahalle dağılımları-2

MAHALLE	Dinsel köken bilgisi	Yayılım ortalaması değerlendirmesi	Toplam menzil sayısı	En düşük değer	En yüksek değer	Ortalama değer
Kalanderhane	Müslüman	Ortalama	2	20	60	40
Karaarslan	Müslüman	Ortalama	2	35	120	77,5
Kemal Garip	Müslüman	Ortalama	2			
Kurb Borda	Müslüman	Altında	1	42	42	42
Kurb-ı Cedid	Müslüman	Üstünde	3	30	170	96,7
Kurb-ı Cedid Borda	Müslüman	Altında	1	9	9	9
Muhtar	Müslüman	Altında	1	20	20	20
Mu'in	Müslüman	Altında	1			
Nehr-i Kafir	Müslüman	Altında	1	25	25	25
Öylebanladı	Müslüman	Ortalama	2	30	43	36,5
Piripaşa	Müslüman	Altında	1	150	150	150
Pürçüklü	Müslüman	Altında	1	40	40	40
Sadırlar	Müslüman	Ortalama	2	30	38	34
Sahip Ata	Müslüman	Altında	1	36	36	36
Sakahane	Müslüman	Ortalama	2	43,5	140	91,8
Sarı Hasan	Müslüman	Ortalama	2	43	185	114
Sarı Yakup	Müslüman	Altında	1	150	150	150
Seb'ahan	Müslüman	Altında	1	40	40	40
Seydiveri	Müslüman	Altında	1	13	13	13

Turkish Studies

Sinanperakendesi	Müslüman	Üstünde	3	46	75	58,3
Sungur	Müslüman	Altında	1	49	49	49
Şemseddin Tebrizi	Müslüman	Altında	1	240	240	240
Şems-i Tebrizi	Müslüman	Üstünde	4	95	270	168
Şerefşirin	Müslüman	Ortalama	2	60	150	105
Şeyh Aliman	Müslüman	Altında	1	45	45	45
Şeyh Osman Rumi	Müslüman+Gayrimüslim	Ortalama	2	62	300	181
Topraklık	Müslüman+Gayrimüslim	Altında	1	55	55	55
Turşucu	Müslüman	Altında	1	50	50	50
Türbe-i Celaliye	Müslüman	Ortalama	2	25	42	33,5
Ulurmak	Müslüman	Ortalama	2	20	100	60
Yenice	Müslüman	Üstünde	3	31	50	43,7
Zincirlikuyu	Müslüman	Altında	1	20	20	20

2.1. Sosyal ve Dini Açıdan mahallelere göre Menzil Dağılımları

2.1.1. Dinsel Kökene Göre mahallelerdeki menzil Dağılımları

Mahallenin Dinsel kökenine dair tespitimiz, 45 NKŞS Defterindeki Menzil satış belgelerindeki tanımlamalar doğrultusunda alıcı, satıcı ve komşulara dair verilerden elde edilen bilgiler doğrultusunda yapılabilmektedir.

Tablo 3. 45 NKŞS Defterindeki menzil satış belgelerinde tespit edilen menzillerin satıcı ve alıcının dinsel köken bilgileri

SATICI	ALICI	MENZİL SAYISI	%	MAHALLE SAYISI
Müslüman	Müslüman	97	89,81	64 ¹³
Müslüman	Gayrimüslim	5	4,63	5 ¹⁴
Gayrimüslim	Müslüman	3	2,78	2 ¹⁵
Gayrimüslim	Gayrimüslim	3	2,78	3 ¹⁶
TOPLAM MENZİL		108		

Satış belgelerindeki %89,81'lük oran ile 97 menzilin tespit edildiği 64 mahallede alıcı ve satıcının da Müslüman, %2,78'lik oran ile 3 menzilin bulunduğu 3 mahallede her ikisinin de gayrimüslim olduğu tespit edilirken, %4,63'lik oran ile 5 menzilin tespit edildiği 5 mahallede Müslümanlardan gayrimüslimlere ve %2,78'lik oran ile 3 menzilin bulunduğu 2 mahallede gayrimüslimlerden Müslümanlara satılmış olduğuna rastlanmaktadır. (bkz Tablo 3) Bu menzillerin bulunduğu mahallelerde satıcının yerleşik düzende olması ve alıcının yerleşik düzene geçmeye çalışması mahalledeki nüfusun dinsel kökenine dair bilgiler elde etmemize yardımcı olmaktadır. Mahallede herhangi bir menzil için satıcı, alıcı veya komşu bilgilerinden gayrimüslim bilgisi elde edildiği zaman o mahallenin hem gayrimüslim hem Müslüman nüfusun yaşadığı bir mahalle olma özelliğini ortaya koymaktadır. Tablo 3'de Müslümandan Müslümana yapılan satışların rastlandığı mahallelerin tamamı sadece Müslümanların yaşadığı mahalle olarak

¹³ Abdulaziz, Abdulmü'min, Affan, Ahmed Fakih, Akbaş, Aklan, Aksinle, Alemşah, Arablar, Ayedar, Bab-ı Aksaray, Bağ-ı Evliya, Bınarı, Biremani, Bordabaşı, Civar, Çavuş, Devle, Dolabucu, Eflatun, el- Hac Cemal, Eymir, Galabe, Gökteş, Hacı Cemal, Hacı Eymir, Hoca Habib, Hoca Hasan, Hoşhan, İbn Salih, İbn Tuti, İçkal'a, Kal'acık, Kalandarhane, Karaarslan, Kemal Garip, Kurb Borda, Kurb-ı Cedid, Kurb-ı Cedid Borda, Muhtar, Mu'in, Nehr-i Kafir, Öylebanladı, Piripaşa, Pürçüklü, Sadırlar, Sahip Ata, Sakahane, Sarı Hasan, Sarı Yakup, Seb'ahan, Seydiveri, Sinanperakendesi, Sungur, Şemseddin Tebrizi, Şems-i Tebrizi, Şerefşirin, Şeyh Aliman, Topraklık, Turşucu, Türbe-i Celaliye, Ulurmak, Yenice ve Zincirlikuyu Mahalleleri

¹⁴ Aklan, Biremani, Çıralı Mescid, İbn Salih ve Şeyh Osman Rumi Mahalleleri

¹⁵ Abdulaziz ve İçkal'a Mahalleleri

¹⁶ Aynedar, Eflatun ve Şeyh Osman Rumi Mahalleleri

Turkish Studies

nitelendirilemez. Çünkü komşulardan veya bir başka menzil satış belgesinden karma nüfusun yaşadığı mahalle kimliğine büründüğü anlaşılmaktadır.

45 NKŞS defterindeki menzil satış belgelerinde satıcı ve alıcının dışında komşuların dinsel kökenine dair yapılan araştırmamızda; alıcı, satıcı ve komşuların da Müslüman olduğu %82,40'lık oran ile 89 menzilin tespit edildiği 58 mahalle, satıcının Müslüman, alıcı ve komşulardan gayrimüslimlerin olduğunu tespit ettiğimiz %4,63'lük oran ile 5 menzilin tespit edildiği 5 mahalle, alıcının Müslüman, satıcı ve komşulardan gayrimüslimlerin olduğunu tespit ettiğimiz %2,78'lik oran ile 3 menzilin tespit edildiği 2 mahalle, alıcı, satıcı ve komşularında gayrimüslim olduğu %2,78'lik oran ile 3 menzilin tespit edildiği 3 mahalle olduğu tespit edilmiştir. (bknz. Tablo 4).

Tablo 4. 45 NKŞS Defterindeki menzil satış belgelerinden tespit edilen menzillerin satıcı, alıcı ve komşunun dinsel köken bilgileri

SATICI	ALICI	KOMŞU	MENZİL SAYISI	%	MAHALLE SAYISI
Müslüman	Müslüman	Müslüman	89	82,40	58 ¹⁷
Müslüman	Müslüman	Gayrimüslim	8	7,41	7 ¹⁸
Müslüman	Gayrimüslim	Müslüman	0	0	0
Müslüman	Gayrimüslim	Gayrimüslim	5	4,63	5 ¹⁹
Gayrimüslim	Müslüman	Müslüman	0	0	0
Gayrimüslim	Müslüman	Gayrimüslim	3	2,78	2 ²⁰
Gayrimüslim	Gayrimüslim	Müslüman	0	0	0
Gayrimüslim	Gayrimüslim	Gayrimüslim	3	2,78	3 ²¹
TOPLAM MENZİL			108		

Aynı şekilde, bu araştırma makalesi çerçevesinde yapılan incelemeler sonucunda hangi mahallede sadece Müslümanların, hangisinde hem Müslüman hem gayrimüslimlerin olduğuna ait bilgi elde edilebilir. 1640-1650 yılları arasını kapsayan Hüseyin Muşmal'ın yaptığı araştırmada XVII. yüzyılın ortalarında şehirde yaşayan Müslüman nüfusu % 89,5'lik oran ile yaklaşık 19.000, Hıristiyan nüfusun ise % 10,5'lik oran ile yaklaşık 2000 olduğunu ve Gayrimüslimlerin sadece %12,5'lik oran ile 250'sinin, İç Kale Mahallesi'nde ikamet ettiği kalan nüfusun ise Konya'nın diğer mahallelerine dağıldığını fakat inceleme döneminde İç Kale Mahallesi'nde sadece Hıristiyanların yaşamadığı, aynı zamanda burada Hıristiyan nüfus kadar Müslüman nüfusun da ikamet ettiğini tespit ettiğinden bahseder²². Bu tespit araştırma makalemiz kapsamındaki kısa zaman aralığındaki bilgiler ışığında yapılan tespitlerin değerlendirilmesi sonucunda sadece gayrimüslimlerin yaşadığı mahalleye rastlanmadığı bilgisini desteklemektedir.

¹⁷ Abdulaziz, Abdülmü'min, Affan, Ahmed Fakih, Akbaş, Aklan, Aksinle, Alemşah, Arablar, Bab-ı Aksaray, Bağ-ı Evliya, Bınarı, Bordabaşı, Civar, Çavuş, Devle, Dolabucu, el- Hac Cemal, Eymir, Galabe, Göktaş, Hacı Cemal, Hacı Eymir, Hoca Habib, Hoca Hasan, Hoşhan, İbn Salih, İbn Tuti, Kal'acık, Kalenderhane, Karaarslan, Kemal Garip, Kurb Borda, Kurb-ı Cedid, Kurb-ı Cedid Borda, Muhtar, Mu'in, Nehr-i Kafir, Öylebanladı, Piripaşa, Pürçüklü, Sadırlar, Sahip Ata, Sakahane, Sarı Hasan, Sarı Yakup, Seb'ahan, Seydiveri, Sinanperakendesı, Sungur, Şemseddin Tebrizi, Şems-i Tebrizi, Şerefşirin, Şeyh Aliman, Turşucu, Türbe-i Celaliye, Ulurmak, Yenice, Zincirlikuyu Mahalleleri

¹⁸ Aklan, Ayedar, Biremani, Eflatun, İçkal'a, Kal'acık, Topraklık Mahalleleri

¹⁹ Aklan, Biremani, Çıralı Mescid, İbn Salih, Şeyh Osman Rumi Mahalleleri

²⁰ İçkal'a, Abdulaziz Mahalleleri

²¹ Ayedar, Eflatun, Şeyh Osman Rumi Mahalleleri

²² Hüseyin Muşmal **age**

2.1.1.1. Sadece Müslümanlara ait menzil bilgisi tespit edilen mahalleler

45 NKŞS Defterindeki satış belgelerinden Konya merkezindeki 108 menzil bilgisi tespit edilen 66 mahalleden %83,33'lük oran ile 55 mahallede sadece Müslümanlara ait menzil bilgileri tespit edilmiştir.

Mahallelere göre menzillerin yayılım ortalaması kabulü doğrultusunda verileri değerlendirdiğimizde sadece Müslümanların yaşadığını düşündüğümüz Kurb-ı Cedid, Şems-i Tebrizi, Sinanperakendesi, mahalleler yayılım ortalamasına göre büyük mahalleler kategorisinde, Bordabaşı, Devle, Eymir, Kalanderhane, Karaarslan, Kemal Garip, Öylebanladı, Sadırlar, Sakahane, Sarı Hasan, Şerefşirin, Türbe-i Celaliye, Ulurmak, Mahallelerinin, yayılım ortalamasına göre orta büyüklükte bir mahalle olduğu, Şeyh Aliman, Şemseddin Tebrizi Turşucu, Zincirlikuyu Mahallelerinin ise yayılım ortalamasına göre küçük mahalleler olduğu düşünülebilir. (Bknz.Tablo 1 ve 2)

Müslümanların menzil sahibi olduğunu tespit ettiğimiz mahallelerdeki değeri tespit edilen 82 menzil türü mülkten 104-1 numaralı belgede 4,5 kuruşluk Kemal Garip mahallesindeki menzilin en düşük değerli ve 233-3 numaralı belgedeki 1002 kuruşluk Civar mahallesindeki menziline en yüksek değerli menzil olduğu tespit edilmiştir. Unvanlı kişilere ait değeri tespit edilen 82 menzilin kırılmış²³ aritmetik ortalama değeri 56,87 kuruştur. Bu durumda 82 menzilin 26²⁴'sının değerinin %31,71'lik oran ile ortalamanın üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu grubun ortalaması menzillerin genel kırılmış²⁵ aritmetik ortalamasının²⁶ biraz üzerindedir.

2.1.1.2. Hem Müslüman hem Gayrimüslimlere ait menzil bilgisi tespit edilen mahalleler

45 NKŞS Defterindeki satış belgelerinden Konya merkezindeki menzil bilgisi tespit edilen 66 mahalleden %16'67'lik oran ile on birinde hem Müslümanlara hem gayri Müslümlere ait menzil bilgileri tespit edilmiştir.

Mahallelere göre Mülklerin yayılım ortalaması kabulü doğrultusunda verileri değerlendirdiğimizde Abdulaziz, Akalan, İçkal'a, Kal'acık Mahallelerinin, yayılım ortalamasına göre büyük mahalleler olduğu, Ayedar, Biremani, Eflatun, İbni Salih, Şeyh Osman Rumi Mahallelerinin, yayılım ortalamasına göre orta büyüklükte bir mahalle olduğu Çıralı Mescid ve Topraklık Mahallelerinin de yayılım ortalamasına göre küçük mahalleler olduğu düşünülebilir. (Bknz.Tablo 1 ve 2))

Abdulaziz mahallesindeki bir satış belgesinde hem satıcısı hem de komşuları arasında gayrimüslimlerin olduğunu tespit etmemize rağmen iki satış belgesinden elde edilen tüm bilgiler Müslümanlara aittir. Sadece bir belgedeki gayrimüslimlere dair elde edilmiş bilgiler doğrultusunda Abdulaziz mahallesinin her iki dinsel kökenden insanların yaşadığı bir mahalle olduğuna işaret eder. Aynı şekilde Aklan mahallesinde de bazı belgelerde tamamen Müslüman nüfus bilgisi elde etmemize rağmen diğer belgelerden gayri Müslimlere ait bilgilerde tespit edilmektedir. Bu sebepten bu mahalleyi de her iki dinsel kökenden nüfusun bulunduğu mahalleler kategorisine almaktayız.

Hem Müslümanların hem gayrimüslimlerin menzil sahibi olduğunu tespit ettiğimiz mahallelerdeki değeri tespit edilen 23 menzil türü mülkten 144-2 numaralı belgede 12 kuruşluk

²³ %5 kırma hesabına göre en düşük ve en yüksek değerli dörder menzilin değeri ortalamaya dahil edilmemiştir.

²⁴ 45 NKŞS Defterinde 24-1, 212-2, 32-3, 193-5, 14-3, 70-1, 182-3, 121-2, 135-4, 252-3, 251-2, 170-5, 62_2, 197-4, 241-3, 165-2, 21-1, 219-3, 47-2, 71-4, 220-2, 256-2, 29-3, 243-1, 149-1 ve 233-3 numaralı belgeler

²⁵ %5 kırma hesabına göre en düşük ve en yüksek değerli beşer menzilin değeri ortalamaya dahil edilmemiştir.

²⁶ Menzillerin kırılmış aritmetik ortalama değeri 56,45 kuruş.

Abdulaziz mahallesindeki menzilin en düşük değerli ve 209-2 numaralı belgedeki 300 kuruşluk Şeyh Osman Rumi Mahallesindeki menziline en yüksek değerli menzil olduğu tespit edilmiştir. Unvanlı kişilere ait değeri tespit edilen 23 menzilin kırılmış²⁷ aritmetik ortalama değeri 54,98 kuruştur. Bu durumda 23 menzilin 8²⁸'inin değerinin %34,78'lik oran ile ortalamasının üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu grubun ortalaması menzillerin genel kırılmış²⁹ aritmetik ortalamasının³⁰ altındadır.

2.1.2. Unvanlara Göre Mahallelerdeki Menzil Dağılımları,

Unvanlar, genellikle belli bir eğitim veya hizmet sürecinden sonra kazanılmaktadır. Osmanlı döneminde lakap ve unvanların resmî kayıtlarda yazılmasında oldukça titiz davranıldığı söylenebilir. Bu noktadan hareketle lakap ve unvanlara bakarak toplum içinde bireylerin sosyal statüleri, meslekleri, hangi işle uğraştıkları, hangi zümreye mensup oldukları vb. özellikleri tespit edilebilmektedir.

45 NKŞS defterinde menzil satış belgelerinde, menzilleri satan kişilerin unvanlarına bakıldığında; 10 farklı unvana rastlanmaktadır. İsimleri ile birlikte unvan kullanılmayan sadece baba isimleri ile birlikte tanımlanan %67,59'lik oran ile 73 belge sahibi tespit edilirken, menzillerin 35'i %32,40'lık oran ile unvanlı kişilere aittir (bkz. Tablo5 ve 6). Kendi isimleri ve baba adları ile birlikte “şerife”, “el-hac derviş”, “es-seyyid el-hac” ve “es-seyyid ... çelebi” unvanları kullanılan %2,85'lik oran ile yalnız birer menzil sahibi “bey”, “efendi”, “çelebi” ve “molla” unvanlarına %5,72'lik oran ile iki menzil sahibine tespit edilirken, “el-hac” ve “es-seyyid” unvanları kullanılan %14,29'lik oran ile beşer menzil sahibi, ve “beşe” unvanı kullanılan %37,14'lik oran ile on üç menzil sahibine rastlanır.

45 NKŞS defterinde menzil satış belgelerinde, menzilleri alan kişilerin unvanlarına bakıldığında; 11 farklı unvana rastlanmaktadır (bkz. Tablo5 ve 6). İsimleri ile birlikte unvan kullanılmayan sadece baba isimleri ile birlikte tanımlanan %55,56'lik oran ile 60 belge sahibi tespit edilirken, menzillerin 48'i %44,44'lik oran ile unvanlı kişilere aittir. Kendi isimleri ve baba adları ile birlikte, “Ağa”, “derviş”, “es-seyyid ... efendi” ve “şeyh...efendi” unvanları kullanılan %2,08'lik oran ile yalnız birer menzil sahibi “bey” ve “şerife” unvanlarına %4,17'lik oran ile iki menzil sahibine tespit edilirken, “molla” unvanı kullanılan %8,33'lik oran ile dört menzil sahibi, “es-seyyid” unvanı kullanılan %10,42'lik oran ile beş menzil sahibi, “çelebi” unvanı kullanılan %12,50'lik oran ile altı menzil sahibi, “beşe” unvanına %20,83'lik oran ile on menzil sahibi, “el-hac” unvanına %29,17'lik oran ile on dört menzil sahibine de rastlanır.

²⁷ %5 kırma hesabına göre en düşük ve en yüksek değerli birer menzilin değeri ortalamaya dahil edilmemiştir.

²⁸ 45 NKŞS Defterinde 191-5, 28-1, 244-1, 168-3, 227-2, 178-3, 196-3 ve 209-2 numaralı belgeler

²⁹ %5 kırma hesabına göre en düşük ve en yüksek değerli beşer menzilin değeri ortalamaya dahil edilmemiştir.

³⁰ Menzillerin kırılmış aritmetik ortalama değeri 56,45 kuruş.

Tablo 5. 45 NKŞS Defterindeki menzil satış belgelerinden tespit edilen menzillerin unvanlı alıcılara göre mahalle dağılımları-1

MAHALLELER	Toplam menzil sayısı	Unvanlıların aldığı menzil sayısı	Ağa	Bey	Beşe	Çelebi	Derviş	Efendi	El-Hac	Es-seyyid	Es-seyyid... Efendi	Molla	Şerife	Şeyh... Efendi
Abdulaziz	3	3		1+					1-	1+				
Ahmed Fakih	2	2							2					
Akbaş	1	1			1									
Aklan	4	2					1					1		
Aksinle	3	1								1				
Alemlah	1	1				1								
Bab-ı Aksaray	1	1				1								
Bınarı	1	1							1					
Bordabaşı	2	1			1									
Civar	1	1							1+					
Dolabucu	1	1										1+		
Eymir	2	1							1					
Göktaş	1	1				1-								
Hacı Cemal	1	1			1									
Hacı Eymir	1	1									1			
Hoşhan	3	1								1-				
İbn Salih	2	1				1								
İçkal'a	3	2			1				1					
Kal'acik	4	1										1		
Kalanderhane	2	2							1				1+	
Karaarslan	2	1												1
Kemal Garip	2	1			1-									
Kurb-ı Cedid	3	2			1				1					
Kurb-ı Cedid Borda	1	1			1									
Öylebanladı	2	1			1									
Sadırlar	2	1								1				
Sakahane	2	1			1									
Sarı Hasan	2	2				1			1					
Sarı Yakup	1	1							1					
Seb'ahan	1	1							1					
Sinanperakendesi	3	1	1											
Şemseddin Tebrizi	1	1			1+									
Şems-i Tebrizi	4	4				1+		1	2					
Turşucu	1	1											1-	
Ulurmak	2	1		1-										
Yenice	3	1								1				
Zincirlikuyu	1	1										1-		
TOPLAM MENZİL	72	48	1	2	10	6	1	1	14	5	1	4	2	1

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/4, Fall, 2012

Tablo 6. 45 NKŞS Defterindeki menzil satış belgelerinden tespit edilen menzillerin unvanlı alıcılara göre mahalle dağılımları-2

UNVANLAR	Ağa	Bey	Beşe	Çelebi	Derviş	Efendi	El-Hac	Es-seyyid	Es-seyyid... Efendi	Molla	Şerife	Şeyh...Efendi
EN DÜŞÜK FİYAT	46	100	4,5	40	32	270	12	25	25	20	50	35
EN YÜKSEK FİYAT		207	240	100			1002	134		105	60	
ORTALAMA FİYAT; sadece tek menzil fiyatı tespit edilen mahallelerde o fiyat ortalama fiyat olarak da kabul edilmiştir. Diğerlerinde aritmetik ortalama hesaplanmıştır.	46	153,5	66,45	67,6	32	270	159,11	55	25	42,63	55	35
Not: unvanlar ile mahallelerin keşişimindeki menzil sayılarının yanında belirtilen +: ilgili unvandaki en yüksek fiyatlısının bulunduğu mahalleyi -: ilgili unvandaki en düşük fiyatlısının bulunduğu mahalleyi belirtmektedir.												

Sadece tek menzil bilgisi elde ettiğimiz %60,42'lik oran ile 29³¹ mahallede yer alan menziller unvan sahibi kişiler tarafından satın alınmıştır. Bu mahallelerden 14³²'ü hem unvanlılar hem unvansızlar tarafından tercih edilmiştir. İki menzil bilgisi elde ettiğimiz %12,5'luk oran ile 6³³ mahalle unvan sahibi kişiler tarafından satın alınmıştır. Bu mahallelerden 3³⁴'ü hem unvanlılar hem unvansızlar tarafından tercih edilmiştir. Büyük mahalle kategorisinde değerlendirdiğimiz üç menzil bilgisi elde ettiğimiz % 2,08'lik oran ile Abdulaziz mahallesinde satılan üç menzil ve dört menzil bilgisi elde ettiğimiz % 2,08'lik oran ile Şems-i Tebrizi mahallesinde satılan dört menzilde unvan sahibi kişiler tarafından satın alınmıştır.

Unvanlı kişilerin satın aldığı değeri tespit edilen 46 menzil türü mülkten 104-1 numaralı belgede 4,5 kuruşluk beşe unvanlı kişinin satın aldığı Kemal Garip mahallesindeki menzilin en düşük değerli ve 233-3 numaralı belgedeki 1002 kuruşluk alıcısının satıcısının el-hac unvanlı Civar mahallesindeki menziline en yüksek değerli menzil olduğu tespit edilmiştir. Unvanlı kişilere ait değeri tespit edilen 46 menzilin kırılmış³⁵ aritmetik ortalama değeri 75.24 kuruştur. Bu durumda 46 menzilin 18³⁶'inin değerinin %47,7'lik oran ile ortalamanın üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu grubun ortalaması menzillerin genel kırılmış³⁷ aritmetik ortalamasının³⁸ üzerindedir.

³¹ Akbaş, Aksinle, Alemşah, Bab-ı Aksaray, Bınarı, Bordabaşı, Civar, Dolabucu, Eymir, Göktaş, Hacı Cemal, Hacı Eymir, Hoşhan, İbn Salih, Kal'acık, Karaarslan, Kemal Garip, Kurb-ı Cedit Borda, Öylebanladı, Sadırlar, Sakahane, Sarı Yakup, Seb'ahan, Sinanperakendesi, Şemseddin Tebrizi, Turşucu, Ulurmak, Yenice, Zincirlikuyu

³² Aksinle, Bordabaşı, Eymir, Hoşhan, İbn Salih, Kal'acık, Karaarslan, Kemal Garip, Öylebanladı, Sadırlar, Sakahane, Sinanperakendesi, Ulurma ve Yenice mahalleleri

³³ Ahmed Fakih, Aklan, İçkal'a, Kalanderhane, Kurb-ı Cedit, Sarı Hasan,

³⁴ Aklan, İçkal'a, Kurb-ı Cedit

³⁵ %5 kırma hesabına göre en düşük ve en yüksek değerli ikişer menzilin değeri ortalamaya dahil edilmemiştir.

³⁶ 45 NKŞS Defterinde 197-4 ve 243-1 numaralı belgeler

³⁷ %5 kırma hesabına göre en düşük ve en yüksek değerli beşer menzilin değeri ortalamaya dahil edilmemiştir.

³⁸ Menzillerin kırılmış aritmetik ortalama değeri 56,45 kuruş.

Unvansız kişilerin satın aldığı değeri tespit edilen 59 menzil türü mülkten 223-4 numaralı belgede 10 kuruşluk Hoca Hasan Mahallesiindeki satıcısının bey alıcısı unvan sahibi olmayan menzilin en düşük değerli ve 209-2 numaralı belgedeki 300 kuruşluk Şeyh Osman Rumi mahallesiindeki alıcısının ve satıcısının da gayrimüslim olduğu menziline en yüksek değerli menzil olduğu tespit edilmiştir. Unvansız kişilere ait değeri tespit edilen 59 menzilin kırpılmış³⁹ aritmetik ortalama değeri 43.22 kuruştur. Bu durumda 59 menzilin 23⁴⁰ ünün değerinin %38,98'lik oran ile ortalamanın üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu grubun ortalaması menzillerin genel kırpılmış⁴¹ aritmetik ortalamasının⁴² altındadır.

45 NKŞS defterindeki menzilleri unvana göre kendi içinde yapılan ortalama hesaplarına göre unvanlı kişilerin menzillerinin ortalama değeri unvansız kişilerin menzillerinin ortalama değerinden yüksektir.

3. Sonuç

Bu çalışmada, özgün belge niteliği taşıyan en güvenilir kaynaklardan 45 No.lu Konya Şeriyeye Sicil defterine dayanılarak 18. yüzyıl başındaki (1714-1715) iki yıllık kısa süreçte Konya'nın satış belgelerinde yer alan menzillerin bilgilerinin derlenerek tasniflenmesi ile çözümlenmeler yapılmıştır. Menzillerin mahallelere yayılımları, menzil verilerinden satıcı alıcı ve komşu bilgileri kullanılarak mahallelerin dinsel kökenlerinin ve unvanlarının tespit edilerek satış değerleri ile karşılaştırılması yapılarak çıkarımlar elde edilmeye çalışılmıştır.

İncelenen dört farklı döneme ait Kütahya şeriyeye sicilleri araştırmasından⁴³ edindiğimiz deneyimlere göre diğer İslâm toplumlarında olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde de Gayrimüslimlerin Müslümanlardan ayrı olarak ikamet ettikleri mahalleler olduğu anlaşılmaktadır⁴⁴. Fakat Konya'da araştırma makalemiz kapsamındaki kısa zaman aralığındaki bilgiler ışığında yapılan tespitlerin değerlendirilmesi sonucunda sadece gayrimüslimlerin yaşadığı mahalleye rastlanmamıştır. Gerek İslâm hukukunda, gerekse Osmanlı yönetimi gayrimüslimlerle Müslümanların yan yana yaşamalarını engelleyen bir hüküm olmadığı gibi, mülk edinmelerinde de hiçbir kısıt konmadığı bilinmektedir. Bu anlamda dini ve etnik açıdan birbirlerinden farklı olan bu insanlar aynı ortamlarda yaşamaktan çekinmemişler. Alıcı satıcı ve komşu bilgilerinden, zamanla Müslüman mahallerine gayrimüslimler, gayrimüslim mahallesinde de Müslümanların konut sahibi oldukları tespit edilebilmiştir. Mahalle yayılım ortalamalarına göre daha fazla konut tespit ettiğimiz, büyük mahalle olarak belirttiğimiz mahallelerde, gayrimüslim ve Müslümanların büyük mahallenin avantajlarından faydalanmak için birlikte yaşamayı tercih ettiği düşünülebilir.

Bu makalenin temellendiği 45 NKŞS defterindeki sicil belgelerinden elde edilen bilgiler ışığında Unvanlı kişilerin satın aldığı değeri tespit edilen 46 menzilin kırpılmış aritmetik ortalama değeri, Unvansız kişilerin satın aldığı değeri tespit edilen 59 menzil aritmetik ortalamasından yüksek olması unvanlı kişilerin unvansızlardan daha kıymetli menzillere sahip olduğunu düşündür. Fakat defterin en düşük değerli menzil satışının 4,5 kuruşla beşe unvanlı kişinin satın aldığı Kemal Garip mahallesiindeki menzilin olması ve unvanlı kişilerin satın aldığı değeri tespit edilen 46 menzil türü mülkten 25'inin, unvanlı kişilerin sattığı değeri tespit edilen 35menzilden 16'sının bu

³⁹ %5 kırpma hesabına göre en düşük ve en yüksek değerli üçer menzilin değeri ortalama dahil edilmemiştir.

⁴⁰ 45 NKŞS Defterinde 197-4ve 243-1 numaralı belgeler

⁴¹ %5 kırpma hesabına göre en düşük ve en yüksek değerli beşer menzilin değeri ortalama dahil edilmemiştir.

⁴² Menzillerin kırpılmış aritmetik ortalama değeri 56,45 kuruş.

⁴³ Hicran Hanım Halaç, **Kütahya Şeriyeye Sicil Defterlerine Göre Domestik Kültür, Barınma Koşulları ve Ev İç Mekan Bileşenleri (1695- 1902)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir, 2010

⁴⁴ Suraiya Faroqhi, **Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam**, İstanbul 1998

defterdeki menzil satış değerlerinin genel kırpılmış⁴⁵ aritmetik ortalamasının⁴⁶ altında olması genel olarak unvanlı kişilerin pahalı menziller alıp satmadıklarını da ifade eder. Bunların yanı sıra, gayrimüslimlerin sadece babalarının ismiyle anılmaktadır.

Bu çalışma ile hedeflenen; belli dönemi kapsayan, şeriye sicilleri gibi genelde hukuk tarihi ve sosyo-ekonomik tarih yazımında kullanılan bir kaynak grubunun içerisinden tespit edilen bir kısım mimari verilerden tespit edebildiklerimize göre elde edilenler kullanılıp farkındalık yaratarak bunun daha çok dönem üzerinde uygulanmasına ve o dönemlere ait kent restitüsyonlarının oluşmasını sağlamak adına tarihçilere, mimarlara, restorasyon uzmanlarına, mimarlık tarihçilerine, kent sosyologlarına ve ilgi duyan diğer bilim dallarının yan yana geldiklerinde ortaya çıkabilecek sentezlerin de küçük bir örneğini oluşturarak, ortak çalışmalar için bir açık davet çıkarmaktır.

KAYNAKÇA

- AKGÜNDÜZ, Ahmet, "İslâm Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki:Şer'iyeh Mahkemeleri ve Şer'iyeh Sicilleri" Türkler, C.X.,Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002,s.57.
- FAROQHİ, Suraiya, **Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam**, İstanbul, 1998
- HALAÇ, Hicran Hanım, **Kütahya Şeriye Sicil Defterlerine Göre Domestik Kültür, Barınma Koşulları ve Ev İç Mekanı Bileşenleri (1695- 1902)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir, 2010
- HALAÇ, Hicran Hanım, **45 Numaralı Konya Şeriye Sicil Defterindeki Menzil Satışları Işığında Yol Ağları Ve Kat Sayısına Göre Konut Tipolojisi (1714-1715)**, **Turkish Studies** - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/3, Summer 2012, p. 1437-1448, ANKARA-TURKEY Doi Number :<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.3662>
- MUŞMAL, Hüseyin, **1640-1650 Yılları Arasında Konya'da Sosyal ve Ekonomik Hayata Dair Bazı Tespitler**, <http://www.turkiyat.selcuk.edu.tr/pdfdergi/s20/musmal.pdf?ref=BenimShopum.com>
- SAK, İzzet - ÇETİN Cemal, **45 Numaralı Konya Şer'iyeh Sicili (1126-1127 / 1714-1715)(transkripsiyon ve Dizin)**, Selçuklu Belediyesi Kültür Yayınları:28, Konya 2008.

⁴⁵ %5 kırpma hesabına göre en düşük ve en yüksek değerli beşer menzilin değeri ortalamaya dahil edilmemiştir.

⁴⁶ Menzillerin kırpılmış aritmetik ortalama değeri 56,45 kuruş.